

KOMUNITNÝ PLÁN OBCE DRIENOVEC 2010 – 2014

August 2009

**Ing. Tibor Kočíš
Starosta obce Drienovec**

OBSAH:

Úvod:

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb
 - 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
 - 1.2. Analýza sociologických a demografických údajov
 - 1.2.1. Obyvateľstvo
 - 1.2.2. Školstvo
 - 1.2.3. Služby
 - 1.2.4. Nezamestnanosť
 - 1.2.5. Sociálne znevýhodnené skupiny
 - 1.3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
 - 1.4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
 - 1.5. SWOT analýza v sociálnej oblasti
2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb
 - 2.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb
 - 2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
 - 2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Záver:

Použitá literatúra:

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PHDr. Woleková, SOCIA (2004)
- PHSR Obce Drienovec na roky 2004 - 2014
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.statistics.sk

Úvod:

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľahárení, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tľmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovací služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálno technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť). Jedným z prierezných princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom. Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

Analýza sociologických a demografických údajov PHSR obce Drienovec deklaruje víziu obce takto:

„ Drienovec bude v roku 2015 obcou s príjemným vzhľadom a plnou detí, obcou, v ktorej bude bohatý spoločenský život, ľudia sa budú aktívne zapájať do riešenia spoločných problémov a budú hrdí na obec, v ktorej žijú.“

1.2.1. Obyvateľstvo

Obyvatelia obce sú slovenskej a maďarskej národnosti a sú jednej viery. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a roľníci. Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 v obci žilo 1752 obyvateľov, z toho 890 žien a 862 mužov. Ekonomicky aktívne osoby: spolu 843, z toho mužov 457 a žien 386. Podiel ekonomicky aktívnych z trvalo žijúcich obyvateľov je 48,1 %.

1.2.2. Školstvo

Základná škola nie je plnoorganizovaná, sú v nej triedy 1. – 4. ročníka ZŠ a ďalšie špeciálne triedy 5. – 9. ročníka. Školu navštevuje 199 žiakov. Deti majoritného obyvateľstva obce navštevujú ZŠ v Moldave nad Bodvou. V obci sa nachádza aj materská škola s celodennou starostlivosťou, (vrátane stravovania) s počtom detí 32.

1.2.3. Služby

V obci je pomerne malé zastúpenie drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. Všetky podnikateľské subjekty však pôsobia na komerčnej báze. V obci pôsobí jedna nezisková organizácia, PATRIA n.o., ktorá poskytuje sociálne služby. Organizácia prevádzkuje Zariadenie pre seniorov a pripravuje prevádzkovanie Špecializovaného zariadenia. Obec s touto organizáciou úzko spolupracuje.

1.2.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje aj v miestnych súkromných podnikoch ako sú PD Drienovec, Raciostyl Drienovec, Agromold Moldava, PATRIA n.o. a Lom Drienovec. Ostatní obyvatelia pracujú v podnikoch a službách v susedných obciach, resp. dochádzajú denne za prácou do Moldavy nad Bodvou a do Košíc. Sú to podniky ako SJT Moldava a USS a.s Košice. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov. K dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Moldave nad Bodvou, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

1.2.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie:

SENIORI

Obec vytvára podmienky na činnosť základnej organizácie Zväzu zdravotne postihnutých, ktorá sa snaží organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci.

NEZAMESTNANÍ

V spolupráci s ÚPSVaR v Moldave nad Bodvou obec v minulosti organizovala verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporovala udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Súčasťou tejto skupiny je početná komunita rómskeho obyvateľstva.

DETI A MLÁDEŽ

Obec v rámci svojich finančných možností prevádzkuje oddelenie materskej školy a základnú školu. Pre športové vyžitie detí najmä v čase osobného voľna slúži areál miestneho futbalového ihriska Obecného futbalového klubu Drienovec a je určený pre rôzne druhy športov, najmä loptových hier. K dispozícii aj posilovňa v budove vo vlastníctve obce.

1.3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

V obci je vybudované samostatné sociálne zariadenie, ktoré prevádzkuje nezisková organizácia. Zariadenie je prevažne plne obsadené, v prípade potreby je občan zaradený do poradovníka čakateľov.

Obec v rámci originálnych samosprávnych kompetencií poskytuje službu 30 obyvateľom vo forme donášky obedov.

Obec participuje na zabezpečovaní stravovania výdaja stravy, ktorú poskytuje nielen pre svojich zamestnancov, ale hlavne pre ostatných záujemcov najmä z radov dôchodcov.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- opatrovateľská služba
- dohľad nad nezvojnými občianmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok (v prípade zúškolenia)
- návštevy jubiliujúcich starších občanov (90, 95, 100-sté narodeniny)
- stretnutia dôchodcov
- podpora činnosti ZO ZZP
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia...).

1.4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Aj napriek tomu, že obec Drienovec v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na rozšírenie sociálnych služieb v spolupráci s neziskovou organizáciou, ktorá už v obci pôsobí. Malo by sa to uskutočniť za cieľom podľa konkrétnych požiadaviek:

- a) poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia
 - b) poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu
 - c) poskytovanie zdravotnej rehabilitácie z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu pre dôchodcov a občanov na to odkázaných
 - d) dovŕšenia dôchodkového veku,
(stanica opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, klub dôchodcov...)
- vybudovanie cyklotrasy – zabezpečenie aktívneho športového vyžitia starších občanov najmä s ohľadom na ich bezpečný presun medzi susednými obcami

1.5. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- garancia zostatku z príjmu pri poskytovaní sociálnych služieb
- existencia a rozvoj univerzitného špecializovaného vzdelávania pre oblasť sociálnych služieb (Vysoká škola sv. Alžbety – zdravotníctva a sociálnej práce v Prešove a Katolícka univerzita Ružomberok, detašované pracovisko v Košiciach)

Slabé stránky:

- vysoká nezamestnanosť
- vysoká koncentrácia neprispôsobivej časti obyvateľstva
- slabý záujem o veci verejné
- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nedostatočná kapacita zariadení sociálnych služieb v blízkom okolí
- nedostatočný počet zariadení, v ktorých je zabezpečená bezbariérovosť
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nepriaznivý demografický vývoj
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych

Príležitosti:

- cieľenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a neverejných poskytovateľov
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- zvýšený záujem o investovanie prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ
- podpora aktivít rómskeho obyvateľstva
- podpora výstavby a obnovy bytového fondu
- podpora zriadenia zdravotníckeho zariadenia a sociálnych služieb
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva

Ohrozenia:

- pokles kúpyschopnosti obyvateľstva
- riziko stagnácie dlhodobo nezamestnaných
- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- absencia nízkoprahových a terénnych služieb
- klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálnotechnického a personálneho zabezpečenia
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.

2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

2.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovanie zariadení sociálnych služieb, vybudovanie rehabilitačného zariadenia v obci a to v rámci spolupráce s neziskovou organizáciou
- ď) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Obec Drienovec sa snaží naplňovať tieto priority nasledovne:

- zabezpečuje najmä opatrovateľskú službu u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v pobytovom zariadení aktívne spolupracuje s PATRIA n.o.
- obec vytvorí najmä organizačné a technické podmienky na ďalšie vzdelávanie zamestnancov pôsobiacich v sociálnej oblasti (rôzne druhy vzdelávacích aktivít, štúdií popri zamestnaní a pod.)

2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán obce Drienovec úzko participuje na PHSR obce Drienovec 2004 – 2014. Časťovými cieľmi je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci. Do tejto kategórie možno zahrnúť aj zámer vybudovania bezbariérového zariadenia sociálnych služieb dostupného podľa požiadaviek obyvateľov obce.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte neuväzujú s realizáciou tohto zámeru do roku 2011, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2011 – 2013 (podľa komunitného plánu na roky 2009 – 2013). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom je vypracovať projekt s využitím viac zdrojového financovania (Európsky sociálny fond, Fond sociálneho rozvoja, podpora projektu cez MPSVR SR). Základným krokom je majetkovoprávne usporiadanie vlastníckych vzťahov a vypracovanie požadovanej projektovej dokumentácie.

2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni poslanci. Od nich sa očakáva, že vyjadria podporu požiadavkám občanov vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účast' na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá na obecnom úrade poverený pracovník za sociálnu oblasť
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložení návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Drienovec minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obce a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver:

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrana pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázku: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Drienovec, dňa 31. augusta 2009

